

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4MCdo/9/2012
Identifikačné číslo spisu:	1305220620
Dátum vydania rozhodnutia:	25.04.2013
Meno a priezvisko:	JUDr. Eva Sakálová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2013:1305220620.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu JUDr. G. S., M., zastúpeného Advokátskou kanceláriou Mandzák a spol., s.r.o., so sídlom v Bratislave, Zámocká č. 5, proti žalovanej PEREX, a.s., so sídlom v Bratislave, Trnavská cesta č. 39/A, zastúpenej advokátskou kanceláriou LEGAL PROFESSIONALS, s.r.o., so sídlom v Bratislave, Tehelná č. 25, o ochranu osobnosti, vedenej na Okresnom súde Bratislava III pod sp. zn. 13 C 289/2005, v konaní o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave z 3. februára 2011 sp. zn. 6 Co 209/2009, takto

rozhodol:

Mimoriadne dovolanie z a m i e t a .

Odôvodnenie

Žalobou doručenou Okresnému súdu Bratislava III 30. decembra 2005 po úprave podaním doručeným súdu 11. septembra 2006 (ktorú zmenu súd prvého stupňa pripustil uznesením z 8. júna 2007 - por. č.l. 218) sa žalobca domáhal voči žalovanej určenia, že 1/ zverejnením článku v denníku „PRAVDA“ s nadpisom „S. opäť rozhoduje, podozrivé konkurzy pokračujú“, resp. s nadpisom na strane 3 „Podozrivé konkurzy pokračujú“ zo dňa 22. októbra 2004 došlo k neoprávnenému zásahu do jeho práva na ochranu osobnosti, 2/ zverejnením článku v denníku „PRAVDA“ s nadpisom „Komu chýba súdnosť“ z 22. októbra 2004 došlo k neoprávnenému zásahu do jeho práva na ochranu osobnosti, 3/ uloženia povinnosti žalovanej zaplatiť mu nemajetkovú ujmu 5.000.000.- Sk (165.969,59 Eur) a 4/ náhrady trov konania. Svoj návrh odôvodnil tým, že označenými článkami žalovaná neoprávnene zasiahla do jeho práv na ochranu osobnosti v podobe zverejnenia nepravdivých, resp. skresľujúcich informácií navodzujúcich zdanie o tom, že ako konkurzný sudca prejednáva podozrivé konkurzy, prijíma sporné rozhodnutia a je súčasťou systému zneužitých konkurzov. Zverejnené údaje zasiahli najmä do jeho práva na ochranu dobrého mena, občianskej cti a ľudskej dôstojnosti, boli zverejnené v jednom z najčítanejších denníkov v Slovenskej republike a sú teda schopné aj objektívne narušiť, resp. ohroziť práva chránené ustanovením § 13 Občianskeho zákonníka.

Okresný súd Bratislava III rozsudkom zo 7. novembra 2008 č.k. 13C 289/2005-397

1/ zamietol žalobu v časti týkajúcej sa určenia, že zverejnením článku v denníku Pravda s nadpisom „S. opäť rozhoduje, podozrivé konkurzy pokračujú“, resp. s nadpisom na strane 3. denníka Pravda „Podozrivé konkurzy pokračujú“ a „Komu chýba súdnosť“ zo dňa 22. októbra 2004 došlo k neoprávnenému zásahu do práva žalobcu na ochranu osobnosti,

2/ žalovanej uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 2.000.000,- Sk (66.387,83 Eur) z titulu náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch,

3/ v časti náhrady nemajetkovej ujmy vo výške 3.000.000,- Sk (99.581,75 Eur) žalobu zamietol, a

4/ žalovanej uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi náhradu trov konania vo výške 740.918,60 Sk (24.593,99 Eur),

keď zo skutkového stavu veci a vykonanej „analýzy“ pod bodmi 1/ až 73/ došiel k záveru, že žaloba je čiastočne dôvodná, pretože „žalobca je osobou absolútneho verejného záujmu“, sporným článkom žalovaná vykonala „neopodstatnený, ničím nepodložený útok na rozhodovaciu činnosť žalobcu v tejto konkrétnej veci, v minulosti, súčasnosti i budúcnosti a jeho samého, taktiež možno konštatovať, že išlo o útok mimoriadnej sily a intenzity“, a „žalobca je osobou absolútneho verejného záujmu, ako vrcholný predstaviteľ štátneho podniku, ktorý je monopolným dodávateľom plynu, s čím je spojené mimoriadne citlivé spoločenské vnímanie jeho osoby, resp. prejavov správania sa spoločnosťou, napríklad aj prostredníctvom médií“. Žalobu v časti určenia, že zverejnením predmetných článkov došlo k neoprávnenému zásahu do osobnostných práv žalobcu zamietol „z dôvodu, že nedostatočného vymedzenia konkrétnych skutkových okolností zásahu tak, ako to bolo analyzované.“ (por. čl. 39 rozsudku). Rozhodnutie o trovách konania odôvodnil ustanovením § 142 ods. 3 O.s.p. a doslovným opísaním úkonov a vyčíslením pod bodmi 1/ až 18/ vykonané žalobcom.

Krajský súd v Bratislave na odvolanie žalobcu aj žalovanej uznesením z 3. februára 2011 sp. zn. 6 Co 209/2009 zrušil rozsudok súdu prvého stupňa v jeho napadnutej časti (t.j. okrem výroku, ktorým súd prvého stupňa zamietol žalobu v časti týkajúcej sa nemajetkovej ujmy v peniazoch vo výške 3.000.000,- Sk, ktorý nadobudol právoplatnosť 8. apríla 2009 - pozn. dovolacieho súdu) a vec mu vrátil v tejto časti na ďalšie konanie. V odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že odôvodnenie napadnutého rozsudku nie je v súlade s ustanovením § 157 ods. 2 O.s.p. a na tomto závere nič nemení ani fakt, že odôvodnenie rozsudku má 52 strán, pretože ako celok je zmätočné a nejasné. Postup súdu prvého stupňa, ktorý do odôvodnenia svojho rozsudku neprehľadne a zmätočne zahrnul doslovné znenie žaloby, doslovné znenie vyjadrenia žalovanej, všetky prednesy a vyjadrenia účastníkov konania, doslovný obsah listinných dôkazov a doslovný obsah výpovedí svedkov, je v priamom rozpore s § 157 ods. 2 Občianskeho zákonníka (správne O.s.p. - pozn. dovolacieho súdu), z ktorého vyplýva, že súd je povinný v odôvodnení rozhodnutia predovšetkým stručne, jasne a výstižne uviesť zistený skutkový stav veci, z akých dôvodov a ako vec po právnej stránke posúdil. Dodržanie zákonných náležitostí pri formulovaní odôvodnenia rozhodnutia predpokladá, že súd sa v ňom adekvátne, čo do myšlienkových postupov racionálne logickým spôsobom vyporiada so všetkými relevantnými skutočnosťami, ktoré v konaní vyšli najavo a tiež s argumentáciou účastníkov konania, pokiaľ má vzťah k prejednávanej veci. Tieto náležitosti v odôvodnení napadnutého rozsudku absentujú napriek tomu, že je mimoriadne obsiahle. Nedodržanie štruktúry odôvodnenia súdneho rozhodnutia v zmysle ustanovenia § 157 ods. 2 O.s.p. v prejednávanej veci spôsobilo, že rozsudok nebolo možné podrobiť prieskumu z hľadiska správnosti jeho skutkových a právnych záverov, t.j. rozsudok je nepreskúmateľný. V závere odôvodnenia poukázal na prípady, kedy možno poskytnúť občianskoprávnou ochranu fyzickej osobe proti zásahu do osobnostných práv, čo možno považovať za neoprávnený zásah a poukázal na príslušnú judikatúru ESLP, Ústavného súdu Slovenskej a Českej republiky.

Proti tomuto uzneseniu krajského súdu podal na základe podnetu žalobcu mimoriadne dovolanie generálny prokurátor Slovenskej republiky (ďalej len „generálny prokurátor“) podľa § 243e ods. 1 a s poukazom na § 243f ods. 1 písm. a/ v spojení s § 237 písm. f/ O.s.p. a navrhol ho zrušiť a vec vrátiť Krajskému súdu v Bratislave na ďalšie konanie. Namietal, že postupom dovolacieho súdu bola žalobcovi

odňatá možnosť konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.), pretože ak je rozhodnutie súdu nižšieho stupňa zrušené pre procesnú vadu podľa § 221 ods. 1 písm. f/ O.s.p., resp. 237 písm. f/ O.s.p., odvolací, resp. dovolací súd sa v súlade s rozhodovacou praxou v zrušovacom rozhodnutí nevyjadruje aj k skutkovým a právnym záverom súdu nižšieho stupňa (k odvolacím, resp. dovolacím dôvodom). Je nemysliteľné, aby odvolací súd pri zrušení rozhodnutia z dôvodu § 221 ods. 1 písm. f/ O.s.p. prejudikoval rozhodnutie súdu prvého stupňa. Odvolací súd v napadnutom uznesení nad rámec ustanovenia § 221 ods. 1 písm. f/, § 221 ods. 2 a § 226 O.s.p. inštruoval súd prvého stupňa záväzne aj v tom, ako má o veci rozhodnúť, čo následne v ďalšom konaní neumožňuje súdu nižšieho stupňa rozhodnúť podľa vlastného uváženia. Krajský súd v Bratislave záväzne určil, že pre prejednávajúcu vec je významný nález Ústavného súdu Slovenskej republiky II. ÚS 326/09, hoci súd prvého stupňa pri rozhodovaní pôvodne na tento nález neprihliadal a rozsudok súdu prvého stupňa v danej veci nebol v odvolacom konaní zrušený pre nedostatočne zistený skutkový stav, resp. pre nesprávne právne posúdenie veci. Súd prvého stupňa je tak viazaný právnym názorom krajského súdu aj v tom, že vec treba posúdiť s prihliadnutím na uvedený nález Ústavného súdu Slovenskej republiky. Dôvodom na zrušenie rozhodnutia súdu prvého stupňa v napadnutej časti boli len pochybenia formálneho charakteru a preto nebol dôvod, aby odvolací súd iniciatívne vyjadroval svoj subjektívny názor na vec samu a aby týmto svojim právnym názorom zaviazal súd prvého stupňa, ako má vec posudzovať, čím došlo podľa názoru generálneho prokurátora k odňatiu možnosti žalobcovi konať pred súdom.

Žalovaná sa vo svojom písomnom vyjadrení k mimoriadnemu dovolaniu nestotožnila s názorom generálneho prokurátora. Poukázala na ustanovenie § 243e O.s.p. a vyjadrila názor, že napadnutým uznesením odvolací súd neporušil žiadne ustanovenie zákona a takéto porušenie v súvislosti s jeho výrokovou časťou neuvádza ani generálny prokurátor. Zákon v súvislosti s podaním mimoriadneho dovolania hovorí o porušení zákona rozhodnutím súdu a takéto účinky môže mať len výroková časť rozhodnutia a nie odôvodnenie rozhodnutia. Mimoriadne dovolanie je možné podať len v prípadoch porušenia zákona, ktoré sú vymedzené v § 243f O.s.p., pričom rozhodnutie ani konanie na odvolacom súde nespĺňa žiadnu z týchto podmienok. V danom prípade nie je splnená ani podmienka nemožnosti dosiahnutia ochrany inými právnymi prostriedkami, pretože napadnuté uznesenie nie je konečným rozhodnutím o žalobcom uplatnenom nároku, nakoľko vo veci bude opätovne rozhodovať súd prvého stupňa. Nepovažuje za správny ani názor generálneho prokurátora týkajúci sa viazanosti súdu prvého stupňa právnym názorom odvolacieho súdu, pretože vo veci bude súd prvého stupňa vykonávať ďalšie dokazovanie a skutkový a právny stav bude ustálený až po jeho dokončení. Pokiaľ odvolací súd poukázal na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky II. ÚS 326/2009, odvolací súd v odôvodnení uznesenia uviedol iba to, že je pre rozhodnutie v danej veci právne relevantný, nie však záväzný. Generálny prokurátor svojim dovolaním predbieha porušenie zákona a samotnú možnosť porušenia zákona tým, že tvrdí, že súd prvého stupňa rozhodne v súlade s uvedeným nálezhom ústavného súdu. Z uvedených dôvodov navrhuje zamietnuť dovolanie generálneho prokurátora.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd príslušný na konanie o mimoriadnom dovolaní (§ 10a ods. 3 O.s.p.) po zistení, že mimoriadne dovolanie podal včas (§ 243g O.s.p.) na podnet žalobcu generálny prokurátor Slovenskej republiky (§ 243e ods. 1 a 2 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243i ods. 2 O.s.p. v spojení s § 243a ods. 1 O.s.p.) preskúmal napadnuté uznesenie a dospel k záveru, že mimoriadne dovolanie nie je opodstatnené.

V zmysle § 243f ods. 1 O.s.p. môže byť mimoriadne dovolanie podané iba z dôvodov, že a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237 O.s.p., b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací súd je viazaný nielen rozsahom mimoriadneho dovolania, ale i v mimoriadnom dovolaní uplatnenými dôvodmi. Obligatórne (§ 243i ods. 2 O.s.p. v spojení s § 242 ods. 1 O.s.p.) sa zaoberá procesnými vadami uvedenými v § 237 O.s.p. a tzv. inými vadami konania, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Dovolacie dôvody pritom neposudzuje len podľa toho, ako boli v mimoriadnom dovolaní označené, ale podľa obsahu tohto opravného prostriedku.

Vzhľadom na zákonnú povinnosť (§ 243i ods. 2 O.s.p. v spojení s § 242 ods. 1 druhá veta O.s.p.)

skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou z procesných vád uvedených v § 237 O.s.p., neobmedzil sa Najvyšší súd Slovenskej republiky len na posúdenie dovolacích dôvodov uvedených výslovne v mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky, ale sa zaoberal aj otázkou, či konanie v tejto veci nie je postihnuté niektorou z vád vymenovaných v § 237 O.s.p.. O vadu tejto povahy ide vždy vtedy, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. V mimoriadnom dovolaní nebola namietaná existencia niektorej z vád uvedených v § 237 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p. a žiadna z nich nebola v konaní o mimoriadnom dovolaní ani zistená.

Podľa právneho názoru generálneho prokurátora odvolací súd v konaní odňal žalobcovi možnosť pred súdom konať (§ 237 písm. f/ O.s.p.).

Podľa § 237 písm. f/ O.s.p., dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom.

Odňatím možnosti konať sa v zmysle uvedeného ustanovenia rozumie taký závadný procesný postup súdu, ktorým sa účastníkovi znemožní realizácia tých jeho procesných práv, ktoré mu občiansky súdny poriadok priznáva za účelom ochrany jeho práv a právom chránených záujmov.

O vadu, ktorá je z hľadiska § 237 písm. f/ O.s.p. významná, ide najmä vtedy, ak súd v konaní postupoval v rozpore so zákonom, prípadne s ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi a týmto postupom odňal účastníkovi konania jeho procesné práva, ktoré mu právny poriadok priznáva. O taký prípad v prejednávanej veci nejde z dôvodu, že odvolací súd pri prejednávaní a rozhodovaní veci postupoval v súlade s právnymi predpismi a žalobcovi neznemožnil uplatniť procesné práva priznané mu právnym poriadkom na zabezpečenie ich práv a oprávnených záujmov.

V prejednávanej veci Krajský súd v Bratislave rozhodol o odvolaní oboch účastníkov proti rozsudku Okresného súdu Bratislava III ako súd odvolací (§ 10 ods. 1 O.s.p.). Občiansky súdny poriadok v ustanovení § 221 ods. 1 O.s.p. ukladá odvolaciemu súdu povinnosť zrušiť napadnuté rozhodnutie súdu prvého stupňa, ak zistí, že konanie na súde prvého stupňa alebo jeho rozhodnutie trpí niektorou z vád v ňom taxatívne uvedených. Zrušenie ako spôsob rozhodnutia odvolacieho súdu je teda obligatórne predpísané vždy, ak sa v konaní preukáže existencia takejto vady.

Generálny dovolateľ tvrdí, že k procesnej vade uvedenej v § 237 písm. f/ O.s.p. došlo tým, že odvolací súd v zrušujúcom uznesení vyslovil právny názor vo veci samej, ktorým bude súd prvého stupňa pri svojom rozhodovaní viazaný a to napriek tomu, že rozsudok súdu prvého stupňa odvolací súd zrušil z procesných dôvodov podľa § 221 ods. 1 písm. f/ O.s.p., považujúc ho za nepreskúmateľný.

V prejednávanej veci sa dovolaním napadnutým uznesením, ktorým odvolací súd na odvolanie oboch účastníkov konania zrušil rozsudok súdu prvého stupňa v jeho napadnutej časti a vec mu v tomto rozsahu vrátil na ďalšie konanie, vec dostala späť do štádia prvostupňového konania, čím nedošlo k odňatiu možnosti žalobcu konať pred súdom. Na uvedenom nič nemení ani vyslovenie názoru odvolacím súdom v napadnutom uznesení, že pre prejednávanú vec je významný nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 326/09, resp., že poukázal na rozhodnutia ESLP, či definíciu verejného záujmu vyslovenú Ústavným súdom Českej republiky, keď toto je potrebné chápať len ako inštrukciu poskytnutú súdu prvého stupňa pre ďalší postup v konaní a potrebu zamerania sa súdom prvého stupňa na skutočnosti podstatné v konaní o ochrane osobnosti, a to pre zjavné nepochopenie súdom prvého stupňa toho, čo je podstatou konania o ochrane osobnosti, štruktúry a náležitostiach takeého rozhodnutia (por. obsah odôvodnenia rozhodnutia preskúmavaného odvolacím súdom). Pokiaľ odvolací súd aj

poukázal na konkrétny nález ústavného súdu v zrušujúcom uznesení, nevyslovil tým svoj právny názor vo veci, ktorým by bol súd prvého stupňa viazaný a takýto postup nezakladá existenciu procesnej vady v zmysle § 243f ods. 1 písm. a/ v spojení s § 237 písm. f/ O.s.p. Súd prvého stupňa je viazaný len takým právnym názorom, ktorý bol skutočným základom zrušovacieho uznesenia odvolacieho súdu. Keďže odvolací súd v zrušovacom uznesení nezaujal stanovisko k správnosti záverov súdu prvého stupňa, vyslovil len pokyny pre ďalší postup v konaní po stránke procesnej. Také pokyny nie sú „právnym názorom“, ktorým by súd prvého stupňa bol obmedzený v právnom posúdení veci. Je potrebné zdôrazniť, že „právny názor“ vyslovený v zrušovacom uznesení môže vychádzať len zo skutkového stavu, ktorý bol zistený pred súdom prvého stupňa, pričom navyše, v prejednávanej veci platí zásada koncentrácie konania podľa § 118a O.s.p., v intenciách ktorých súd prvého stupňa je povinný postupovať. Odvolací súd v tomto smere rozsudok súdu prvého stupňa nepreskúmaval. Významné však je, že proti novému rozhodnutiu súdu prvého stupňa má žalobca (aj žalovaný) zachované právo podať odvolanie, o ktorom zas bude mať povinnosť rozhodnúť odvolací súd, pričom v danom (aktuálnom) štádiu konania (t.j. v uznesení, ktoré nie je právoplatným rozhodnutím odvolacieho súdu v merite veci), nemožno za odňatie možnosti žalobcu konať pred súdom považovať inštrukciu a upozornenie odvolacím súdom na veci podstatné pre ďalší správny postup a rozhodnutie v tomto konaní.

Z dôvodov vyššie uvedených dospel Najvyšší súd Slovenskej republiky k záveru, že argument generálneho prokurátora, že postupom odvolacieho súdu bola žalobcovi odňatá možnosť konať pred súdom (§ 243f ods. 1 písm. a/ O.s.p.) neobstoí. Vzhľadom na to Najvyšší súd Slovenskej republiky jeho opravný prostriedok zamietol podľa § 243b ods. 1 v spojení s § 243i ods. 2 O.s.p. ako nedôvodný.

O trovách konania dovolací súd nerozhodol z dôvodu, že v konečnom rozhodnutí súd rozhodne o trovách celého konania, vrátane dovolacieho (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.